

УПОВНОВАЖЕНИЙ Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

Національна поліція України

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та, відповідно до статті 22 Основного Закону України, не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Мною, у зв'язку із здійсненням на підставі статей 13 та 19-1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України,

виконанням функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання виявлено порушення прав людини на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності відділу поліції № 1 Львівського районного управління поліції № 1 Головного управління Національної поліції у Львівській області (далі – відділ поліції).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Частиною 3 статті 1 Закону України «Про попереднє ув'язнення» визначено, що тримання осіб, взятих під варту, здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поводження з ув'язненими.

Під час здійснення 16 березня 2023 року відвідування відділу поліції № 1 Львівського районного управління поліції № 1 Головного управління Національної поліції у Львівській області як місця несвободи для виконання функцій національного превентивного механізму встановлено, що в нічний час 15.02.2023 в кімнаті для затриманих (далі – КЗ) відділу поліції одночасно утримувалось 4 затримані особи, двоє з яких не були забезпечені індивідуальним спальним місцем, оскільки КЗ розрахована на одночасне перебування 2 осіб та має 2 спальні місця.

Також у порушення пункту 8 розділу VIII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція) вищезазначені затримані, які утримувались в КЗ більше трьох годин, не були забезпечені харчуванням.

У своїх доповідях Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (Дванадцята Загальна доповідь СРТ/Inf(2002)15) зазначає про необхідність забезпечення затриманих осіб харчуванням, доступом до води, туалету та правом відпочинку у нічний час.

Водночас встановлено, що у порушення підпункту 5 пункту 1 розділу VIII Інструкції в КЗ не обладнано відеонагляд.

Під час відвідування виявлено факт внесення неправдивих відомостей до Книги обліку осіб, які поміщені до кімнати для затриманих (далі – Книга). Так, згідно запису №17, в період з 03 години 50 хвилин по 05 годину 10 хвилин 23.02.2023 до КЗ було поміщено затриманого [REDACTED] однак при перегляді камер відеоспостереження, які знаходяться біля чергової частини відділу поліції, в зазначений час до КЗ нікого не поміщували. Тобто, затриманий перебував у відділенні поліції в нічний час, в умовах несвободи під контролем працівників поліції у непередбачений законом спосіб.

Незважаючи на надані рекомендації під час попереднього відвідування НПМ, у порушення вимог підпунктів 9, 10 пункту 3 наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських», у зв'язку із відсутністю кімнати для проведення слідчих дій, процесуальні дії із затриманими особами проводять в службових кабінетах. Жодних заходів щодо усунення порушення з моменту останнього відвідування керівництвом Головного управління Національної поліції у Львівській області вжито не було.

Також, в ході відвідування виявлені численні факти неналежного ведення службових журналів (невнесення необхідної інформації, внесення недостовірної інформації, тощо), що в подальшому унеможлиблює встановлення часу перебування затриманих в підрозділі та дій, які з ними проводились.

Зокрема, Журнал обліку доставлених, відвідувачів та запрошених (далі – Журнал), який передбачений Інструкцією, ведеться з порушенням установлених вимог. В графі 5 не завжди зазначається посада та прізвище особи, яка доставляла чи запрошувала громадян. У графах 6 та 7 не зазначається дійсна мета доставлення, прибуття та час залишення підрозділу поліції. Також, встановлені численні факти відсутності записів в Журналі щодо прибуття до відділу поліції адвокатів.

Відповідно до посадової інструкції інспектора слідчого відділення відділу поліції на Копоть Ірину Юріївну покладені обов'язки службової особи, відповідальної за перебування затриманих (далі – службова особа), передбачені статтями 212, 213 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) та розділом X Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України, затвердженого наказом МВС України від 08.07.2017 № 570.

Під час ознайомлення із службовою документацією вказаної службової особи встановлено факти неналежного виконання функціональних обов'язків. Зокрема, не здійснюється запис усіх дій, що проводяться із залученням затриманих, у тому числі час їх початку та закінчення, а також осіб, які проводили такі дії або були присутні при проведенні таких дій.

У порушення вимог частини четвертої статті 213 КПК України, пункту 2 Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України

від 28.12.2011 № 1363, посадові особи відділу поліції не завжди забезпечують негайне повідомлення центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги (далі – центр) про факти затримання осіб.

Під час ознайомлення із Журналом інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим установлені факти несвоєчасного повідомлення центру. Зокрема, про затримання 23.02.2023 о 13 годині 30 хвилин [REDACTED] центр повідомлено цього ж дня о 16 годині 45 хвилин, тобто через 03 години 15 хвилин, що є не виправданим затягуванням забезпечення та реалізації затриманому права на захист.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (Дванадцята Загальна доповідь СРТ/Inf(2002)15) наголошував, що небезпека залякувань і фізичної жорстокості по відношенню до затриманої особи є найбільшою у час відразу по взятті її під варту. Отже, можливість затриманих залучити адвоката саме у цей проміжок часу становить засадну гарантію від жорстокого поводження.

Факти порушень прав затриманих на доступ підозрюваного до захисника вже знайшли своє відображення в рішеннях Європейського суду з прав людини (справа Салдуз проти Туреччини), який також відзначав «особливу вразливість обвинуваченого на ранніх етапах провадження, коли він одночасно постає перед стресовою ситуацією і дедалі складнішим кримінальним законодавством».

Крім того встановлено, що у порушення вимог пункту 17 розділу VII Інструкції у відділі поліції не обладнано кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками, у зв'язку з чим такі побачення проводяться в службових кабінетах працівників.

Згідно з інформацією, отриманою в ході відвідування у відділі поліції не визначена особа, відповідальна за надання домедичної допомоги. Інспектори чергової частини, які чергували в день відвідування, не обізнані щодо порядку дій, передбачених розділом III Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України та Державної служби України з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156 (далі – Порядок), у разі затримання особи, яка потребує лікування препаратами замісної підтримувальної терапії.

В черговій частині відділу поліції відсутній перелік закладів охорони здоров'я, де впроваджена замісна підтримувальна терапія, передбачений Додатком 1 Порядку.

В приміщенні відділу поліції встановлені камери відеоспостереження. Зокрема, на вході до адміністративної будівлі, у вестибюлі, в черговій частині. Однак, при вході до будівлі органу поліції попередження про відеоспостереження немає, що не відповідає вимогам абзацу 2 частини першої

статті 6, частини другої статті 12 Закону України «Про захист персональних даних» та свідчить про непрозорість обробки персональних даних.

В порушення вимог пункту 6.3.3 ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення» (далі–ДБН) у приміщенні відділу поліції не створено умов для відвідування маломобільних груп населення. Особи з обмеженими можливостями не мають доступу до приміщень, які розташовані на 2 поверсі.

В порушення вимог пункту 11.4 ДБН санітарно-гігієнічні приміщення відділу поліції не пристосовані для користування ними особами з інвалідністю, відсутні туалети загального користування з універсальною кабіною.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, обумовлених діями або бездіяльністю працівників відділу поліції, а також приймаючи до уваги те, що:

згідно з пунктом 2 частини 1 статті 22 Закону України «Про Національну поліцію», керівник поліції контролює виконання поліцією Конституції та законів України,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ПРОШУ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень, зокрема:

1.1. Забезпечити осіб, які утримуються в КЗ більше трьох годин, харчуванням, відповідно до пункту 8 розділу VIII Інструкції;

1.2. Забезпечити тимчасове утримання осіб в КЗ із розрахунку не менше ніж 4 квадратних метри корисної площі на одну особу (без урахування площі, призначеної для умивальника та чаші клозетної), відповідно до підпункту 3 пункту 1 розділу VIII Інструкції;

1.3. Обладнати КЗ відділу поліції засобами відеонагляду, відповідно до підпункту 5 пункту 1 розділу VIII Інструкції;

1.4. Обладнати у відділі поліції кімнату для проведення слідчих дій та кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками;

1.5. Забезпечити негайне повідомлення центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про факти затримання осіб;

1.6. Забезпечити належне виконання функціональних обов'язків службовою особою, відповідальною за перебування затриманих у відділі поліції;

1.7. Зобов'язати працівників відділу поліції належно вести службові журнали, передбачені Інструкцією;

1.8. Створити належні умови відвідування відділу поліції маломобільними групами населення;

1.9. Організувати підготовку та підвищення кваліфікації працівників поліції щодо порядку дій у разі затримання особи, яка потребує лікування препаратами замісної підтримувальної терапії;

1.10. Розмістити при вході до будівлі відділу поліції попередження про відеоспостереження.

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних службових осіб до відповідальності.

3. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого.

4. Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльності Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Уповноважений

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Коноплястий С. (050) 967-95-51

